

KOPYTA DO OBUWIA	N O R M A B R A N Ź O W A	BN-87
	Kopyta do produkcji obuwia Wymagania	7781-02
		Zamiast BN-75/7781-02
		Grupa katalogowa 1112

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są kopyta zasadnicze, wg rys. 1a) – do produkcji obuwia i kopyta pomocnicze, wg rys. 1b) – do wykończania obuwia, wykonane z drewna lub tworzywa, z wyjątkiem kopyt do niektórych typów obuwia produkowanego przez przemysł gumowy i sportowy.

1.2. Zakres stosowania normy. Postanowienia normy stosuje się do kopyt zasadniczych w grupach wielkości 1 ÷ 9, oraz do kopyt pomocniczych w grupach 3 ÷ 9.

1.3. Określenia

1.3.1. grzbiet podbicia – linia największej wypukłości podbicia.

1.3.2. kopyta kute – kopyta zasadnicze, których podstawa w całości lub częściowo jest pokryta płytką metalową. Rozróżnia się kopyta:

- całokute,
- z kutą piętą i śródstopiem,
- z kutą piętą i czubkiem,
- z kutą piętą.

1.3.3. korek do znakowania tęgości – kształtka z tworzywa umieszczona w progu kopyta.

1.3.4. korek do przymocowania podpodeszwy – kształtka z tworzywa umieszczona w podstawie stopki, służąca do przymocowania podpodeszwy.

1.3.5. łącznik sprężynowy – drut stalowy o przekroju okrągłym kwadratowym lub płaskim, wygięty lub wycięty w kształcie łuku z zagiętymi końcówkami, służący jako sprężyna łącząca piętę i stopkę.

1.3.6. ochroniacz progu – element ze skóry podeszwowej lub tworzywa sztucznego w kształcie górnej powierzchni progu kopyta, przymocowany w sposób trwały do kopyta wykonanego z drewna.

1.3.7. piętka – ruchoma część piętowa kopyta łamanego.

1.3.8. płytka – blacha stalowa pokrywająca całość lub część podstawy kopyta, przymocowana do niej w sposób trwały.

1.3.9. podbicie – górna część kopyta, odpowiadająca górnej części stopy w śródstopiu.

1.3.10. podstawa – dolna powierzchnia kopyta.

1.3.11. próg – górna część pięty lub piętki kopyta.

1.3.12. przedstopie – część kopyta odpowiadająca przedstopiu stopy.

1.3.13. spoidło – zestaw składający się z łącznika sprężynowego i dwóch sworzni, umożliwiający odchylenie i zwieranie piętki ze stopką.

1.3.14. stopka – ruchoma część przednia kopyta łamanego.

1.3.15. strona przyśrodkowa – bok podłużny kopyta od największej wypukłości pięty do największego uwypuklenia czubka, odpowiadający stronie przyśrodkowej stopy.

1.3.16. strona zewnętrzna – bok podłużny kopyta od największej wypukłości pięty do największego uwypuklenia czubka, odpowiadający stronie zewnętrznej stopy.

1.3.17. sworzeń łącznika – wyprofilowany wycinek drutu stalowego, służący do zaczepienia łącznika sprężynowego.

1.3.18. śródstopie – część kopyta odpowiadająca śródstopiu stopy.

1.3.19. trzpień – wyprofilowany gwóźdź umocowany w piętce kopyta i wystający ponad podstawę, służący do przytrzymywania podpodeszwy po jej nałożeniu na podstawę kopyta.

1.3.20. tulejka – rurka stalowa przelotowa lub nieprzelotowa (z dnem), osadzona pionowo w pięcie lub piętce kopyta, służąca do nakładania kopyta na wrzeciono w czasie procesu produkcyjnego obuwia.

1.3.21. wałek oporowy – wystająca w kształcie walca przednia część piętki kopyta.

Zgłoszona przez Instytut Przemysłu Skórzanego
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Włókiennictwa dnia 26 maja 1987 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 stycznia 1988 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 10/1987, poz. 25)

1.3.22. wysokość czubka - wymiar kopyta zmierzony prostopadle do podstawy kopyta od punktu osi podłużnej, od którego mierzy się naddatek całkowity do górnej powierzchni kopyta.

1.3.23. wysokość piętki - wymiar kopyta zmierzony w piętce od punktu przecięcia grani z osią podłużną prostopadle do górnej powierzchni progu lub ochraniacza progu kopyta.

1.3.24. Pozostałe określenia - wg PN-87/O-91055 i BN-73/7781-04.

2. OZNACZENIE

2.1. Sposób oznaczenia asortymentu - wg SWW podbranza 1771-31 (w przypadku kopyta z drewna) lub podbranza 1369-99 (w przypadku kopyta z tworzyw), uzupełnione symbolem grupy wielkości kopyta (wg PN-87/O-91055), numerem wzoru kopyta, słowną nazwą zatwierdzonego modelu kopyta i numerem normy.

2.2. Przykład oznaczenia kopyta zasadniczego z drewna (1771-31) grupa wielkości (B), numer wzoru 5001, nazwa modelu "Anna":

KOPYTA ZASADNICZE 1771-318-5001 ANNA

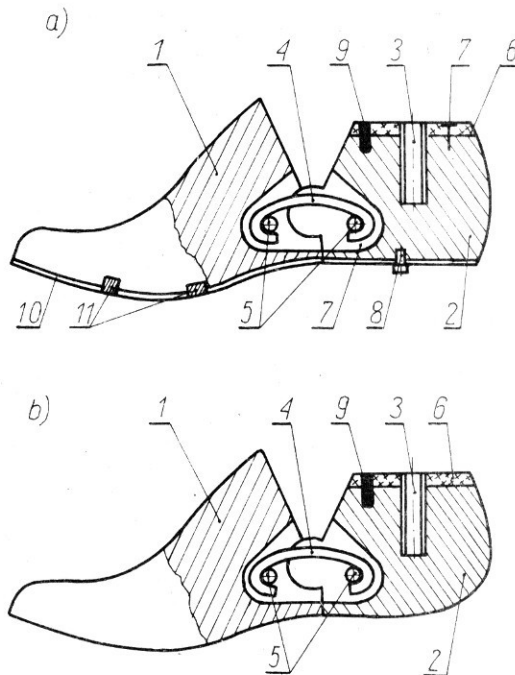
BN-87/7781-02

Przykład oznaczenia kopyta pomocniczego z tworzywa (1369-99), grupa wielkości (9), numer wzoru 5002, nazwa modelu "Jan":

KOPYTO POMOCNICZE 1369-999-5002 JAN
BN-87/7781-02

3. WYMAGANIA

3.1. Części i materiał - wg rys. 1 oraz tabl. 1 i 2.

BN-87/7781-02-1

Rys. 1

a) Kopyto zasadnicze, b) kopyto pomocnicze

Tablica 1

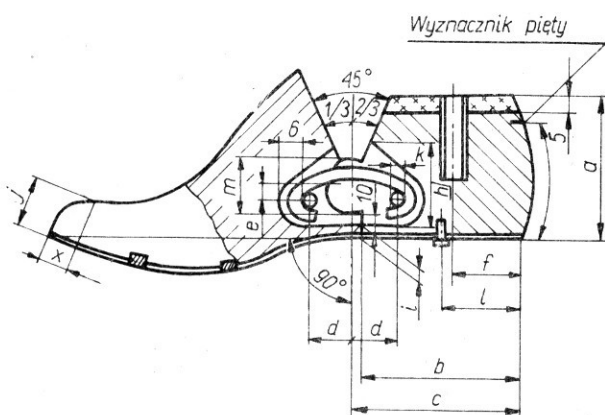
Numer części wg rys. 1	Nazwa części	Liczba części w parze kopyt	Materiał
1	Stopka	2	Zaciosy z drewna wg BN-71/7785-04 lub z tworzywa sztucznego o wymaganiach wg tabl. 3
2	Piętka	2	
3	Tulejka	2	wg BN-87/7781-01
4	Łącznik	2 lub 4 ¹⁾	
5	Sworzeń łącznika	4	wg BN-87/7781-01
6	Ochraniacz progu	2 ²⁾	
7	Gwóźdź do przymocowania ochraniacza progu	6	gwóźdź druciak z główką 1,0x14 wg BN-70/5028-24
8	Trzpień	2	wg BN-87/7781-01
9	Korek do znakowania tęgłości	2	
10	Płytki	w zależności od rodzaju kopyt i typu płytek	1,4x16 lub 1,6x16 wg BN-70/5028-06
11	Korek do przymocowania podpodeszwy		
-	Gwóźdź do przymocowania płytki		
-	Wkręty do drewna		2,5x10 wg PN-85/M-82503

1) W przypadku łącznika sprężynowego płaskiego z blachy.
2) Nie dotyczy progów z tworzyw sztucznych.

Tablica 2

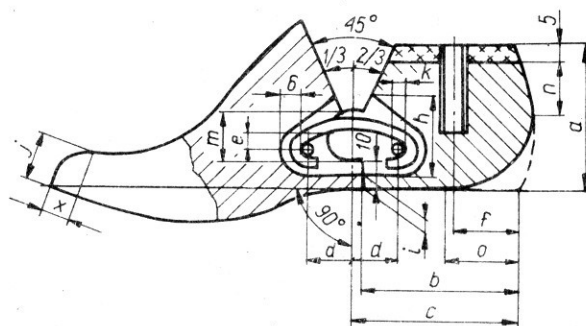
Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Metoda badania wg
1	Gęstość	g/cm^3	$0,915 \div 0,945$	PN-83/C-04215
2	Twardość metodą Shore'a	ShD	$54 \div 60$	PN-80/C-04238
3	Naprężenie rozciągające, powyżej	MPa	11	PN-81/C-89034
4	Udarność za pomocą aparatu Dynstat powyżej	KJ/m^2	19	PN-68/C-89028
5	Wytrzymałość na zginanie za pomocą aparatu, Dynstat powyżej	MN/m^2	16	PN-72/C-04243

3.2. Wymiary – wg rys. 2 i 3 oraz tabl. 3.

BN-87/7781-02-2

Rys. 2. Kopyto zasadnicze

BN-87/7781-02-3

Rys. 3. Kopyto pomocnicze

3.3. Wymiary wzniesienia czubka – wg BN-73/7781-04 (tabl. 4).

3.4. Wielkość kopyt – wg PN-87/O-91055.

3.5. Wykonanie

3.5.1. Wykonanie kopyt. Wymiary kopyt powinny być zgodne z PN-87/O-91055 i odpowiadać wzornikom dla danego typu i tęgocci. Powierzchnia kopyt powinna być wygładzona, a w przypadku kopyt drewnianych dodatkowo powleczona woskiem. Kopyta lewe powinny odpowiadać kształtem i wymiarami kopytom prawym, w tych samych wielkościach i tęgocciach.

3.5.2. Wyznaczniki

3.5.2.1. Wyznaczniki przedstopia – punkty wg PN-87/O-91055 i BN-87/7781-05 powinny być oznaczone wyraźnie i trwale na powierzchni kopyta. Wyznaczniki te powinny być oznaczone podczas frezowania na kopiance i ewentualnie zamalowane.

3.5.2.2. Wyznacznik pięty, wg rys. 2, oznaczający wysokość cholewki w pięcie przy półbutach (mierzoną od wewnątrz) powinien być wyznaczony trwale na grzbiecie pięty kopyta przez wypalenie znaku i ewentualne zamalowanie. Odległość wyznacznika od grani kopyta, mierzona wzdłuż tylnego łuku pięty, powinna być zgodna z tabl. 4.

Tablica 3

Grupy wielkości kopyt	Numer długości	Wymiary, mm															
		a	b	c	d	e	f ¹⁾	g ²⁾	h	i	j	k	l	m	n	X	o
										co najmniej							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1 niemowlęca i poniemowlęca	11-11 1/2		42	47													
	12-12 1/2	50	45	50	19	2,5	20	5	32	5	16	5	24	18	-		
	13-13 1/2		48	53													
	14-14 1/2		51	56													
2 wczesnodziecięce	15-15 1/2		54	59													
	16-16 1/2	52	57	62	19	2,5	25	5	32	5	17	5	24	18	-		
	17		60	65													
3 przedszkolne	17 1/2		60	65													
	18-18 1/2	55	63	68	19	2,5	25	5	32	5	18	5	24	18	36		
	19-19 1/2		66	71													
4 szkolne	20-20 1/2		69	74													
	21-21 1/2	60	72	77	19	2,5	25	5	32	5	18	5	24	18	36		
	22		75	80													
5 dziewczęce	- 22 1/2		75	80													
	23-23 1/2	67	78	83	25	3,5	31	6	41	6	19	6	24	20	40		
	24-24 1/2		81	86													
6 chłpięce	22 1/2		75	80													
	23-23 1/2	67	78	83	25	3,5	31	6	41	6	19	6	24	20	40		
	24-24 1/2		81	86													
	25-25 1/2		84	89													

naddatek całkowity czubka = JL wg PN-87/O-91055 1/6 długości kopyta

cd. tabl. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
7 miodziejowo- -dziewczęce	22-22 1/2		75-	80														
	23-23 1/2		78	83														
	24-24 1/2	69	81	86	25	3,5	31	6	41	6	20	6	24	20	40			
	25-25 1/2		84	89														
	26-		87	92														
	27-		90	95														
8 damskie	-21 1/2		72	77														
	22-22 1/2		75	80														
	23-23 1/2		78	83														
	24-24 1/2	69	81	86	25	3,5	31	6	41	6	20	6	24	20	40			
	25-25 1/2		84	89														
	26-26 1/2		87	92														
9 miodziejowo- -chłopięce i męskie	-23 1/2		78	83														
	24-24 1/2		81	86														
	25-25 1/2		84	89														
	26-26 1/2		87	92														
	27-27 1/2	73	90	95	25	3,5	33	6	41	8	22	6	24	20	43			
	28-28 1/2		93	98														
29-29 1/2		96	101															
30-30 1/2		99	104															
31-		102	107															

naddatek całkowity
czubka = JL wg
PN-87/O-91055
1/6 długości
kopyta

1) W kopytach z tulejką przelotową dopuszcza się inny wymiar po uzgodnieniu z odbiorcą.

2) Dla kopyt z łącznikiem sprężynowym o przekroju kwadratowym $g = 6, 3$ mm.

Tablica 4

Symbol grupy wielkości kopyt	Numer wielkości	Odległość wyznacznika pięty od grani kopyta, mm															
	wysokość																
1	Nr	13,	13,5,	14,5													
	Wysokość	32,	33,	35													
2	Nr	15,	15,5,	16,	16,5,	17											
	Wysokość	36,	37,	38,	39,	39											
3	Nr	17,5	18,	18,5,	19,	19,5											
	Wysokość	41,	42,	43,	44,	44											
4	Nr	20,	20,5,	21,5	22												
	Wysokość	46,	47,	49,	49												
5	Nr	22,5	23,	23,5	24,	24,5											
	Wysokość	51,	52,	53,	54,	55											
6	Nr	22,5,	23,	23,5	24,	24,5	25,	25,5									
	Wysokość	51,	52,	53,	54,	55,	56,	57									
7	Nr	22,	22,5	23,	23,5,	24,	24,5,	25,	25,5,	26							
	Wysokość	49,	51,	52,	53,	54,	55,	56,	57,	59							
8	Nr	21,5,	22,	22,5,	23,	23,5,	24,	24,5,	25,	25,5,	26,	26,5,	27				
	Wysokość	49,	50,	51,	52,	53,	54,	55,	56,	57,	59,	60,	61				
9	Nr	23,5,	24,	24,5,	25,	25,5,	26,	26,5,	27,	27,5,	28,	28,5,	29,	29,5,	30,	30,5,	31
	Wysokość	53,	54,	54,	55,	56,	57,	58,	58,	59,	60,	61,	62,	63,	64,	64,	65
<p>Przy kopytach do obuwia damskiego o obcasach powyżej 60 mm należy wyznacznik obniżyć o 2 mm.</p>																	

3.5.3. Płytki powinny ściśle przylegać do podstawy kopyta. Krawędzie płytek powinny się pokrywać z krawędziami podstawy kopyta. Ostre krawędzie płytek powinny być przytępione (lekko spilowane), a w miejscu śródstopia zaokrąglone. Wkręty i gwoździe mocujące płytki powinny być tak osadzone, aby ich główki pokrywały się z powierzchnią płytek.

3.5.4. Tulejki powinny być osadzone w otworach, których głębokość nie powinna być większa od długości tulejki. Tulejki powinny być osadzone prostopadle do powierzchni proggu kopyta. Tulejki nie mogą mieć pęknięć.

3.5.5. Ochraniacze proggu powinny odpowiadać kształtem górnej powierzchni proggu kopyta i powinny być trwale przymocowane.

3.5.6. Spoidła, sworznie i łączniki powinny być szczelnie osadzone w kopycie. Spoidło powinno silnie usztywniać złożone kopyto po jego kilkakrotnym zgięciu i złożeniu oraz nie może utrudniać jego zginania.

3.6. Niedopuszczalne wady części kopyta, wykonanych z drewna – wg tabl. 5.

Tablica 5

Lp.	Określenie niedopuszczalnej wady
1	Wszelkie pęknięcia w czubku oraz pęknięcia nie naprawione i pęknięcia naprawione w liczbie powyżej 2 w pozostałych miejscach
2	Wszelkie sęki w czubku oraz sęki rdzawe o średnicy powyżej 25 mm, położone przy grani kopyta i nie naprawione sęki chłone, wypadające, kruszące się w pozostałych miejscach
3	Inne wady drewna, które uniemożliwiają użytkowanie kopyt
Naprawienie powinno być wykonane przy użyciu drewna tego samego rodzaju, z którego wykonano kopyto oraz kleju.	

3.7. Niedopuszczalne wady części kopyta, wykonanych z tworzywa – wg tabl. 6.

Tablica 6

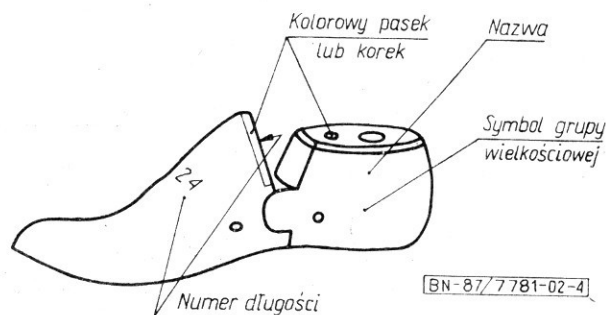
Lp.	Określenie niedopuszczalnej wady
1	Nie naprawione pęcherze (puste miejsca)
2	Naprawione (wypełnione tworzywem) pęcherze o średnicy powyżej 10 mm w części przedstopia
3	Nierówności na powierzchni uniemożliwiające użytkowanie kopyta

3.8. Znakowanie. Na każdym kopycie, w miejscach oznaczonych na rys. 4, należy wyraźnie i trwale umieścić, na stronie zewnętrznej, co najmniej:

- nazwę kopyta,
- symbol grupy wielkości,

- numer długości,

- oznaczenie tęgości kopyta przez namalowanie kolorowego paska szerokości 10 mm, farbą w sposób trwały na podbiciu (kopyta z drewna) lub umieszczenie kolorowego korka w proggu; kolory wg tabl. 7.

Rys. 4. Miejsca cechowania kopyta

Tablica 7

Tęgość kopyta	Kolor paska lub korka
D i D 1/2	niebieski
E i E 1/2	czarny
F i F 1/2	żółty
G i G 1/2	czerwony
H i H 1/2	zielony
I i I 1/2	fioletowy
K, K 1/2 i L	nie oznacza się

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Kopyta powinny być pakowane do pojemników ażurowych, drucianych, z drewna, tworzyw lub metalu. Dopuszcza się pakowanie w worki z folii lub juty. Na każdym opakowaniu powinna być przymocowana etykieta, zawierająca następujące dane:

- nazwę producenta,
- nazwę wyrobu,
- liczbę par kopyt w poszczególnych numerach,
- datę produkcji.

4.2. Przechowywanie. Kopyta powinny być przechowywane w pomieszczeniach o temperaturze $20 \pm 2^{\circ}\text{C}$ i wilgotności względnej poniżej 70%, z dala od źródła ogrzewania pomieszczenia.

4.3. Transport. Kopyta powinny być przewożone w opakowaniach, przy użyciu krytych środków transportu, zabezpieczających je przed zamoczeniem i szkodliwym działaniem środków chemicznych.

5. BADANIA

Badania – wg BN-87/7781-05.

6. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE

W zakładach produkujących obuwie dopuszcza się stosowanie kopyt będących w obrocie, niezgodnych z normą do czasu całkowitego ich zużycia, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 1990 r.

wanie kopyt będących w obrocie, niezgodnych z normą do czasu całkowitego ich zużycia, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 1990 r.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę - Instytut Przemysłu Skórzanego, Łódź.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-70/7781-02

- a) dostosowano do zmienionego podziału grup wielkości kopyt zgodnie z PN-87/O-91055,
- b) wprowadzono wymagania dotyczące kopyt z tworzyw,
- c) zmieniono dotychczasowy sposób oznaczania na bardziej zgodny z SWW.

3. Normy związane

PN-83/C-04215 Guma. Pomiar gęstości
 PN-80/C-04238 Guma. Oznaczanie twardości wg metody Shore'a
 PN-72/C-04243 Tworzywa sztuczne. Oznaczanie wytrzymałości na zginanie za pomocą aparatu - typ Dynstat
 PN-68/C-89028 Tworzywa sztuczne. Oznaczanie uderności za pomocą aparatu - typ Dynstat
 PN-81/C-89034 Tworzywa sztuczne. Oznaczanie cech wytrzymałościowych przy statycznym rozciąganiu

PN-85/M-82503 Wkręty do drewna z łbem stożkowym

PN-87/O-91055 Kopyta. Wielkości

BN-70/5028-06 Gwoździe szewskie. Gwoździe do przymocowania blaszek i kopyt

BN-70/5028-24 Gwoździe stolarskie i ogólnego przeznaczenia. Gwoździe druciaki

BN-87/7781-01 Kopyta do produkcji obuwia. Części składowe

BN-87/7781-04 Kopyta do obuwia powszechnego użytku. Wskaźniki konstrukcji $\frac{2}{3}$ długości kopyta

BN-87/7781-05 Kopyta do produkcji obuwia. Badania

BN-71/7785-04 Zacięsy drewniane na kopyta i prawidła

4. Autorzy projektu normy: E. Dрамиńska - Instytut Przemysłu Skórzanego, Łódź oraz W. Chlipała, A. Marczevska-Perz, K. Krystek, A. Ziomek - Zakłady Artykułów Pomocniczych Przemysłu Skórzanego, Tarnów.